

EURÓPAI UNIÓ

A hónap eseményei az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén (január)

■ MI VÁRHATÓ AZ EU TANÁCSÁNAK SPANYOL ELNÖKSÉGI FÉL ÉVÉBEN?

Január elsején megkezdődött a spanyol–belga–magyar trió elnökségi érája. Magyarország harmadikként, 2011 első fél évében tölti be az Európai Unió soros elnöki tisztségét. A lisszaboni szerződés által meghatározott jogi kereteknek megfelelően, a trió elkészítette 18 hónapos programját, amelyet az Európai Unió Tanácsa elfogadott; a következő félév programjának részletes kidolgozásáért természetesen Spanyolország volt a felelős.

A spanyol elnökség prioritásai között a bel- és igazságügyi együttműködés területét érintően számos olyan témakör szerepel, amelyek alapvetően meghatározzák majd az új jogi keretek közötti működést, beleértve a lisszaboni szerződés által előírt szervezeti átalakítások egy jelentős részének megvalósítását, illetve a stockholmi program végrehajtására vonatkozó cselekvési terv kidolgozását is.

Utóbbi esetében a legfontosabb törekvés, hogy részletesen kibontsák a következő öt év bel- és igazságügyi programjában meghatározott politikai célokat, a hatékony végrehajtáshoz szükséges eszközöket rendeljenek melléjük, és olyan mechanizmusokat határozzanak meg, amelyek alkalmasak az elért eredmények értékelésére és azokból a megfelelő konklúziók levonására.

1. A stockholmi program és egyben a trió elnökség programjának is egyik – a belügyi együttműködés szempontjából – legfontosabb eleme egy *átfogó uniós szintű belbiztonsági stratégia kidolgozása*, e kezdeményezést a spanyol elnökség is zászlajára tűzte. A stratégia rendeltetése, a 2003 óta létező külső biztonsági stratégia kiegészítése mellett, az unió belső fenyegetettségét jelentő tényezők feltárása és az ezekre adandó adekvát válaszok azonosítása. Minden bizonnyal próbatétel lesz a tagállamok számára egy földrajzi és tematikus szempontból is kellőképpen kiegyensúlyozott stratégia elfogadása. Lényeges szempont a kidolgozása során, hogy a végeredmény egy terjedelmét tekintve nem túl hosszú, jól kommunikálható, nyilvános, a polgárok számára is befogadható dokumentum legyen, amely valódi hozzáadott értéket jelent az unión belül felvetődő veszélyek elleni küzdelemben.

2. A szervezett bűnözés elleni harc horizontális, multidiszciplináris megközelítést igényel, a stockholmi program is ennek szellemében készült. Spanyolország szempontjából azonban kiemelkedően fontos a földrajzi megközelítés is.
- *Külkapcsolati dimenziók* – a spanyol elnökségi program nagy hangsúlyt helyez az uniós bel- és igazságügyi együttműködés külkapcsolati vetületeire. Ebből a szempontból elsősorban a Latin-Amerikával, valamint a karibi térséggel való együttműködést kezeli kiemelt fontosságúként, ezért javaslatot tettek az úgynevezett LAC-OCTA (latin-amerikai és karibi szervezettbűnözés-fenyegetettség értékelése) kidolgozására, ami kellő támogatottság esetén a korábbi uniós verzió metodikájához hasonlóan, a jövőben az említett térségekkel kapcsolatos szervezett bűnözési helyzet elemzésére és értékelésére fókuszál.
  - *A bűnözők anyagi ellehetetlenítése* – a pénzügyi válság időszakában a korábbiaknál még nagyobb intenzitással jelentkezik a bűnözők anyagi ellehetetlenítésének igénye. Az ezen a területen kidolgozott eszközök hatékony alkalmazása, valamint a közös fellépés újabb lehetőségeinek feltérképezése valamennyi tagállam számára jelentős hozadékkal járhat. Ennek szellemében a szervezett bűnözés elleni harc keretében a spanyol elnökség tematikus prioritásai között szerepel a pénzmosás elleni fellépés hatékonyságának növelése, valamint a vagyonvisszaszerzés arányának növelése.
3. A trió elnökség az előbbi ciklus tendenciához igazodva előtérbe állítja a bűnmegeelőzés fontosságát, ezen belül is elsősorban a bűncselekmények áldozatai helyzetének javítását. A gyermekek szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelem jogi és gyakorlati kereteinek megteremtése, illetve a határokon átnyúló jelzőrendszer és információcserre továbbfejlesztése markánsan megjelenik a trió program elemei között. További prioritások:
- *Áldozatvédelem és áldozatsegítés* – az áldozatvédelem és -segítés rendszere mind hazai, mind uniós szinten jelentős fejlődésen ment keresztül az elmúlt néhány évben. Erre az áramlatra építve ideje felmérni a rendelkezésre álló eszközök hatékonyságát, horizontális megközelítéssel, azok racionalizálásával és összehangolásával továbblépni a megkezdett úton.
  - *A nemi megkülönböztetésen alapuló erőszak* – a nemi megkülönböztetésen alapuló erőszak elleni fellépés lehetőségeinek szélesítése, valamint a jelenség alapos megismerése és a jelenlegi európai helyzet feltérképezése érdekében a spanyol elnökség célkitűzései között szerepel egy európai megfigyelő központ felállításának terve. A központ elsődleges feladata a családi konfliktusok megelőzésének és kezelésének kutatása és elemzése lenne.
  - *Európai védelmi határozat* – Spanyolország különös figyelmet fordít arra, hogy uniós szinten biztosított legyen a határon átnyúló viktimizáció káros hatásai el-

leni védelem, mindezekre tekintettel saját kezdeményezéssel éltek, amelyek lényege egy olyan uniós eszköz megteremtése, amelynek révén a nemzeti szinten védelmet élvező áldozatok az unió egész területén biztonságban érezhetik magukat. Az Európai védelmi határozat elnevezéssel benyújtott kezdeményezés lényege, hogy ha egy áldozat védelme érdekében valamely tagországban távollattartási végzést hoztak, és az áldozat, valamint a tőle eltiltott személy egyaránt egy másik tagállamba utazik, a távollattartás ebben a másik tagállamban is érvényesüljön.

4. A terrorizmus elleni küzdelemben a spanyol elnökség erősíteni kívánja az együttműködést az Amerikai Egyesült Államokkal, Oroszországgal, Észak-Afrikával, Latin-Amerikával és a karibi térséggel. Kiemelt figyelmet fordítanak a terrorizmus áldozatainak segítésére, valamint a radikalizáció elleni küzdelemre. A spanyol elnökség több olyan önálló kezdeményezést is benyújtott, amely a terrorizmus elleni küzdelem operatív oldalát erősítené az Európai Unión belül és a harmadik országokkal való együttműködésben. Külön említést igényelnek a következők:
  - *Többnemzetiségű közös rendőri csoportok felállítása harmadik országok részvételével* – az ad hoc jelleggel felállítandó, egy vagy több EU-tagállam és az érintett harmadik ország rendőr szakértőiből álló csoportok feladata a bűnügyi információáramlás és -elemzés optimalizálása, a terrorcselekmények megelőzése, illetve a terrorcselekményeket elkövető személyek büntetőeljárás alá vonása érdekében. Az országok részvétele az ilyen csoportokban önkéntes volna, a már meglévő mechanizmusokat nem írná felül, csak kiegészítené, lehetőséget adva a bekapcsolódásra azoknak a tagállamoknak is, amelyeknek önállóan, kétoldalú kapcsolatok keretében nincs lehetőségük a harmadik országokkal megfelelő szinten információt cserélni. A javaslat további részletei egyelőre nem ismertek.
  - *Rendőri gyorsreagálású támogató csoportok bevetése a harmadik országokban történt terroristatámadások után* – a spanyol elnökség elsődlegesen szeretné felmérni az uniós tagállamok tapasztalatait, legjobb gyakorlatait ezen a területen, később ezek a gyakorlatok talán európai szinten is összehangolhatók lesznek. Spanyolország sikeresen vetette már be ilyen jellegű, állandó, különböző szakterületeket (igazságügyi szakértők, robbanóanyag-szakértők, bűnügyi hírszerzők) tömörítő rendőri csoportját több, az Európai Unión kívül történt terrortámadás után. A csoport mindig az adott harmadik országban végzett nyomozáshoz nyújt azonnali technikai segítséget.
5. A rendőri együttműködés továbbfejlesztésének spanyol elnökségi programja szintén ambiciózus. A következő területek kapnak a félév folyamán kiemelt figyelmet:

EURÓPAI UNIÓ

- *A rendőri képzés ERASMUS jellegű programjának bevezetése* – az ERASMUS program a felsőoktatásban ma már igazi sikertörténetnek számít. A stockholmi program egy hasonló, európai szintű tapasztalatcserét lehetővé tevő képzési program meghonosítását irányozza elő a rendőrök számára is. A spanyol elnökség felkarolta ezt a kezdeményezést, és szeretné, ha a tanács következtetéseket fogadna el a rendszer meghonosításáról. A rendészeti oktatás decentralizált, rugalmas formában működne, a különböző tagállami struktúrák mellett működne a közös ERASMUS jellegű program. A projektek irányítása a Cepol (Európai Rendőrakadémia) feladata lesz. A teljes program felállítása felé az első lépés egy minimum kétéves kísérleti projekt beindítása lesz.
  - *Közös kézikönyv a közéleti személyek védelmének jó gyakorlatáról* – a közéleti személyek védelmének európai szakértői hálózatát 2002-ben hozták létre a tagállamok. A spanyol elnökség célja a jelenlegi kézikönyv felülvizsgálata és kibővítése közös kézikönyvvé, amely tartalmazza a kapcsolattartó pontokat, valamint azt is, hogy adott fenyegetettség szinthez milyen intézkedések tartoznak. Emellett a fegyver viselésére és a fegyverhasználatra vonatkozó szabályokat is tartalmazza.
  - *Közös együttműködő csoportok felállítása a prűmi határozat alapján* – a prűmi határozat (a tanács 615/2008/IB határozata) 5. fejezetében foglaltak alapján, a spanyol elnökség tanácsi ajánlások és modellmegállapodás formájában szeretné előmozdítani a közös együttműködő csoportok létrehozását. A közös együttműködő csoportok az európai rendészeti együttműködési műveletek olyan strukturált formáját jelentenék, amelyeket például katasztrófák bekövetkezésekor, illetve kiemelt eseményekhez kötődően hozhatnak létre a tagállamok. (Nem tévesztendő össze ez a fogalom a bűnügyi területen való együttműködés keretében felállítható közös nyomozó csoportokkal!)
6. *A bűnügyi információcserével foglalkozó tanácsi formáció állandó munkacsoportként működik tovább, tükrözve azt a jogalkotói akaratot, amely az információcseré fejlesztésére, összefogására törekszik európai szinten. Továbbra is prioritás e tekintetben a prűmi határozat végrehajtása. Másrészt megkezdődik az átfogó információkezelési stratégia cselekvési tervében foglaltak megvalósítása. Végül, a spanyol elnökség a névtelen holttestek és az eltűnt személyek összekapcsolását lehetővé tévő nemzeti intézkedések/szakrendszerek tárgyában nyújtott be kezdeményezést egy egységes protokoll/rendszer létrehozása érdekében. Spanyolországban 2009 óta működik olyan adatbázis, amely az eltűnt személyek és a feltalált névtelen holttestek közös rendszerbe rögzítésével, valamint az általános adatok és különös ismertetőjelek elérhetővé tételével jelentősen megkönnyíti a rendvédelmi szervek állományának ilyen irányú tevékenységét. Az*

EURÓPAI UNIÓ

Interpol, a SIS, valamint az északi-tengeri egyezmény ilyen irányú kezdeményezéseire képest a hozzáféréssel bírók és a tárolt adatok köre ebben az új rendszerben szélesebb volna, ezáltal ez válhatna a leghatékonyabb eszközzé.

7. Annak reményében, hogy az eddigieknél gyakrabban és rugalmasabban kerül majd sor az egyébként minden tagállam által hasznos bűnfelderítési formációnak titulált együttműködési forma, a közös nyomozó csoportok alkalmazására, a spanyol elnökség azon munkálkodik, hogy renoválja a csoportok felállítását segítő modellszabályozás jelenlegi verzióját. Azzal a prekoncepcióval élnek, hogy ez a módosítás a jogalap változatlansága mellett is hozzájárul majd a közös nyomozó csoportok tekintetében jelenleg tapasztalható létrehozási hajlandóság uniós szinten történő növeléséhez.

Összeállította: Asztalos Erika és Pető Gábor